

Sygn. akt VII U 1885/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2017 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Włodzimierz Czechowicz
Protokolant:	sekretarz sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 lipca 2017 roku w Warszawie

sprawy A. I. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę z warunków szczególnych

na skutek odwołania A. I. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 27 listopada 2015 roku oraz z dnia 9 grudnia 2015 roku znak (...)

1. **umarza postępowanie w zakresie, w jakim decyzja z dnia 27 listopada 2015 roku została zmieniona decyzją z dnia 9 grudnia 2015 roku;**
2. **zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 9 grudnia 2015 roku znak (...) w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu A. I. (1) prawo do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych od dnia 1 października 2015 roku;**
3. **nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;**
4. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz ubezpieczonego A. I. (1) kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt VII U 1885/15

UZASADNIENIE

A. I. (1) w dniu 9 grudnia 2015r. złożył do Sądu Okręgowego
Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
(...)Oddział w W. z dnia 27 listopada 2015r., znak: (...), odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, iż złożył w organie rentowym stosowne oświadczenia dotyczące pracy w szczególnych warunkach (odwołanie, k. 2 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., a w przypadku rozszerzenia odwołania na decyzję z dnia 9 grudnia 2015r., znak: (...) o umorzenie postępowania odnośnie zaskarżonej decyzji w tym zakresie, w jakim została zmieniona decyzją z dnia 9 grudnia 2015r. na podstawie art. 477⁽¹³⁾ k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie spełnił przesłanki co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Nadmieniał, że odwołujący nie udokumentował także ogólnego stażu pracy w wymiarze 25, a jedynie 24 lata, 8 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wobec powyższego organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 27 listopada 2015r. odmówił prawa do wcześniejszej emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał również, iż w dniu 1 grudnia 2015r. wpłynęły dodatkowe dokumenty, w oparciu o które Oddział w dniu 9 grudnia 2015r. wydał decyzję zmieniającą zaskarżoną decyzję w części dotyczącej uzasadnienia, ponieważ ubezpieczony udokumentował dwudziestopięcioletni okres składkowy i nieskładkowy. Nadal jednak nie został spełniony warunek posiadania 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Podkreślił, że nie zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia odwołującego od dnia 15 lutego 1976r. do 11 marca 1981r. w (...) Spółdzielni (...), od dnia 12 marca 1981r. do dnia 31 maja 1991r. w Spółdzielni (...) oraz od dnia 12 stycznia 1994r. do dnia 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...), ponieważ odwołujący nie przedłożył żadnego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w świadectwie pracy z dnia 30 czerwca 2000r. wystawionym przez Przedsiębiorstwo(...) (...) s.c. brak jest adnotacji o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (odpowiedź na odwołanie z dnia 29 grudnia 201 r. k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. I. (1) ur. (...) w okresie od dnia 1 września 1971r. do dnia 20 czerwca 1973r. wykonywał pracę, jako uczeń w celu nauki zawodu w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w P., na stanowisku betoniarza-zbrojarza w trybie 3 dni nauki i 3 dni praktyki (umowa o naukę zawodu, akta osobowe). W dniu 11 września 1973r. złożył w ww. zakładzie, podanie o pracę w charakterze pracownika fizycznego na stanowisku betoniarz – zbrojarz (podanie o pracę, akta osobowe). W dniu 11 września 1973r. zawarł z Przedsiębiorstwem (...) z siedzibą w P. umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku betoniarza, umowa trwała do 19 lutego 1974r. (umowa o pracę, świadectwo pracy, akta osobowe).

W dniu 12 lutego 1976r. odwołujący złożył podanie o pracę w (...) Spółdzielni (...) z siedzibą w R. (podanie, akta osobowe). Podpisując umowę o pracę na czas nieokreślony z tym zakładem pracy, reprezentowanym przez przewodniczącego zarządu M. B., ubezpieczonemu zostało powierzono początkowo stanowisko pracownika warsztatu, a następnie stanowisko kierowcy sprzętu ciężkiego. Pomimo formalnego powierzenia stanowiska pracownika warsztatu, odwołujący faktycznie wykonywał prace operatora koparki. Do jego obowiązków należały przede wszystkim prace rolnicze oraz prace zlecone m.in. przez Urząd Gminy, np. prace przy odśnieżaniu. Ubezpieczony obsługiwał koparkę (...). Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. 8 godzin dziennie. Od dnia 1 maja 1978r. do dnia 11 marca 1981r. był członkiem (...). W dniu 11 marca 1981r. nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę.

W dniu 3 lutego 2016r. (...) Spółdzielnia (...) w R. wystawiło ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy, zaliczanej do pierwszej kategorii zatrudnienia w którym zaświadczyła, że w okresie od dnia 28 kwietnia 1978r. do dnia 11 marca 1981r. A. I. (1) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace operatora ciągnika typu (...), wymienioną w Dziale Nr VIII, pkt.1 poz. 3 Wykazu A, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są

prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (zaświadczenie z dnia 9 lutego 2004r., świadectwo pracy, świadectwo wykonywanie pracy w szczególnych warunkach – akta osobowe, zeznania świadka T. W., k.55 a.s., zeznania świadka M. S., k.106 a.s. zeznania odwołującego, k.55-56,135-136 a.s.,).

W dniu 11 marca 1981r. A. I. (1) na mocy porozumienia stron został przeniesiony do Spółdzielni (...) z siedzibą w C.. W związku z powyższym w dniu 12 marca 1981r. pomiędzy A. I. (1) a Spółdzielnią (...) z siedzibą w C. została zawarta umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operatora. Odwołujący został zaszeregowany do kategorii IX ze stawką osobistego zaszeregowania 22,50 zł za godzinę pracy. Ubezpieczony będąc zatrudnionym w ww. zakładzie pracy, był kierowany do pracy w zakładzie produkcyjnym (...), zajmującym się produkcją proszków do prania. Do jego głównych obowiązków na stanowisku operatora koparki należał wywóz wszystkich nieczystości poprodukcyjnych m.in. tłuszczów, żużlu z kotłowni, koksu oraz makulatury. Odwołujący pracował na sprzęcie należącym do (...). Wykonywał też drobne naprawy sprzętu, na którym pracował. Swoje obowiązki wykonywał w 12-godzinnym czasie pracy. Nie otrzymywał dodatków za pracę w warunkach szkodliwych (zeznania świadka W. I. (1), k.54-55 a.s., zeznania świadka T. W., k.55 a.s., zeznania świadka J. Z., k.106-107 a.s. zeznania odwołującego, k.55-56,135-136 a.s., dokumentacja znajdująca się w aktach osobowych A. I. (1)).

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że A. I. (1) w okresie od dnia 12 stycznia 1994r. do dnia 30 czerwca 2000r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w Ł. na stanowisku operatora koparki. Z tytułu powyższego zatrudnienia otrzymywał wynagrodzenie, które zmieniało się w poszczególnych okresach czasu. Firma (...) zatrudniała około 10 pracowników i zajmowała się zakładaniem instalacji elektrycznych. Przez cały okres powyższego zatrudnienia odwołujący zajmował się kopaniem rowów oraz dołów pod studnie telefoniczne, czasami do koparki montowano wiertnice, którymi wiercił otwory pod słupy. Wykonywał sporadycznie także drobne naprawy koparki, takie jak wymiana kabli oraz kół. Odwołujący pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. 8 godzin dziennie przez cały rok, w pracy nie było przestojów (zeznania świadka L. C., k.54 a.s., zeznania świadka G. K., k.54 a.s. zeznania odwołującego, k.55-56,135-136 a.s., dokumentacja znajdująca się w aktach osobowych A. I. (1)).

W powyższych okresach zatrudnienia, odwołujący nie korzystał z dłuższych zwolnień lekarskich, jak również urlopów bezpłatnych.

W dniu 30 października 2015r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o wcześniejszą emeryturę wraz z informacją dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (wniosek wraz z załącznikiem, k. 1-37, tom II a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ rentowy przyjął za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 r. ogólny staż pracy ubezpieczonego w wymiarze 24 lat, 8 miesięcy i 15dni okresów składkowych i nieskładkowych. Jednocześnie ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 748) w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił okresu, co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że nie zaliczył do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego, okresu od dnia 20 lutego 1974r. do dnia 14 lutego 1976r. z powodu braku oświadczenia czy w okresie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców odwołujący uczęszczał do szkoły, a jeśli tak to w jakiej odległości od miejsca zameldowania mieściła się szkoła i czy mieszkał w tym czasie z rodzicami. Ponadto organ rentowy wskazał, że przedłożone „oświadczenia wnioskodawcy w sprawie braku dokumentów”, a także zeznania świadków nie mogą być dowodem wykonywania przez ubezpieczonego w okresie zatrudnienia od dnia 15 lutego 1976r. do dnia 11 marca 1981r. w (...) Spółdzielni (...), od dnia 12 marca 1981r. do dnia 31 maja 1991r. w (...) oraz od dnia 12 stycznia 1994r. do dnia 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...), pracy w szczególnych warunkach, ponieważ ww. oświadczenia i zeznania świadków nie

są wymienione jako środki dowodowe wykonywania prac w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ww. rozporządzenia (decyzja z dnia 27 listopada 2015r., znak: (...), k.65 tom II a.r.).

W dniu 1 grudnia 2015r. A. I. (1) dostarczył do organu rentowego dodatkowe dokumenty, potwierdzające jego ogólny staż pracy (protokół, k.67-73, tom II a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ rentowy przyjął za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 r. staż sumaryczny w wymiarze 25 lat. Jednocześnie organ rentowy ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udokumentował żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych, albowiem nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych, ani świadectw pracy z adnotacją o pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. W związku z tym, decyzją z dnia 9 grudnia 2015r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił A. I. (1) prawa do wnioskowanego świadczenia (decyzja z dnia 9 grudnia 2015r., znak: (...) 77, tom II a.r.). A. I. (1) odwołał się od powyższej decyzji, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie, k. 2 a.s.).

W toku postępowania sądowego, Sąd Okręgowy (w poprzednim składzie) dopuścił dowód z opinii biegłego BHP, celem ustalenia czy odwołujący w okresie zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w R. od dnia 15 lutego 1976 roku do dnia 30 kwietnia 1978 roku oraz w Spółdzielni (...) w C. w okresie od dnia 12 marca 1981 r. do dnia 30 maja 1991r. oraz w okresie od dnia 12 stycznia 1994r do dnia 31 grudnia 1998r. będąc zatrudnionym w przedsiębiorstwie (...) s.c. wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu jak w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (postanowienie, k.56 a.s.).

W opinii z dnia 4 listopada 2016r. biegły sądowy ds. BHP A. P. wskazał, iż po zapoznaniu się z dokumentacją zgromadzoną w aktach sądowych A. I. (1), aktami rentowymi oraz aktami osobowymi odwołującego, a także w oparciu o zeznania odwołującego oraz świadków, po skonfrontowaniu wymienionych dokumentów z aktami prawnymi obowiązującymi w okresie zatrudnienia ubezpieczonego stwierdził, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornym okresie nie była pracą wykonywana w szczególnych warunkach (opinia z dnia 4 listopada 2016r., k.59-62 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 5 grudnia 2016r. ubezpieczony zgłosił zastrzeżenia do opinii biegłego sądowego i wskazał, iż opinia pomija istotne zeznania świadków i treść przesłuchania odwołującego co powoduje, że nie stanowi ona miarodajnego materiału dowodowego (pismo procesowe, k.77-80 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach osobowych i rentowych A. I. (1), jak również w oparciu o zeznania ubezpieczonego oraz świadków: L. C., T. W., W. I. (1), G. K., J. Z. oraz M. S..

Zeznania strony i świadków Sąd uznał za wiarygodne, ponieważ były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Świadkowie pracowali w tych samych pracodawców, co ubezpieczony, a zatem znali jego pracę i wiedzieli, jakie obowiązki na jakim stanowisku pracował ubezpieczony. Dodatkowo zeznania były zgodne z dowodami z dokumentów znajdującymi się w aktach osobowych, a zatem Sąd dał im wiarę.

Dowody z dokumentów, w szczególności znajdujące się w aktach osobowych oraz przedstawione przez ubezpieczonego wraz z wnioskiem o emeryturę, Sąd ocenił jako wiarygodne, gdyż były one zgodne z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny obraz zatrudnienia A. I. (1). Co istotne strony nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z

rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd nie poczynił ustaleń na podstawie opinii biegłego sądowego A. P., ponieważ rozważał on kwestię charakteru pracy ubezpieczonego jedynie w aspekcie formalnym, pomijając istotne zeznania świadków oraz treść przesłuchania odwołującego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Postępowanie z odwołania A. I. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 27 listopada 2015r., znak: (...) podlegało umorzeniu, natomiast odwołanie od decyzji z dnia 9 grudnia 2015r., znak: (...) jako zasadne podlegało uwzględnieniu.

Na wstępie rozważań należy wskazać, iż po wydaniu decyzji z dnia 27 listopada 2015r., znak: (...), organ rentowy częściowo uwzględnił argumentację A. I. (1) i zmienił swoje stanowisko wydając nową decyzję z dnia 9 grudnia 2015r., znak: (...). W związku z tym postępowanie dotyczące odwołania od pierwszej decyzji częściowo zostało umorzone na podstawie art. 477⁽¹³⁾k.p.c.

Jedyną kwestią sporną w prowadzonym przez Sąd postępowaniu było spełnienie przez A. I. (1) warunku posiadania 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze. Ubezpieczony wskazywał, iż posiada taki okres, organ rentowy zaś nie uwzględnił do jego stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu zatrudnienia, w tym okresu od dnia 15 lutego 1976r. do 11 marca 1981r. w (...) Spółdzielni (...), od dnia 12 marca 1981r. do dnia 31 maja 1991r. w Spółdzielni (...) oraz od dnia 12 stycznia 1994r. do dnia 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...) z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Wcześniejsza emerytura, o którą ubiegał się odwołujący jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych „instytucją” wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia pracownicze. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzenia w procesie stosowania prawa. Nie ma więc żadnej swobody przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Są one ściśle i jasno określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Rozporządzenie określa wykaz prac, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, lecz aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dopiero wówczas możliwe będzie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury, jednak dopiero w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.). Powołany przepis wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Dodatkowo w myśl ust. 2 art. 184 ustawy, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z kolei powołane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wskazuje, że aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt. 1) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt. 3).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym wszczętym na skutek wniesienia odwołania od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97 oraz z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Jednakże w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że A. I. (1) ukończył w dniu

6 maja 2015r. wymagany wiek 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jak również udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy 25 lat według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. Przedmiotem sporu pozostawało natomiast ustalenie, czy odwołujący posiada staż 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył mu bowiem do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia od dnia 15 lutego 1976r. do 11 marca 1981r. w (...) Spółdzielni (...) od dnia 12 marca 1981r. do dnia 31 maja 1991r. w Spółdzielni (...) oraz od dnia 12 stycznia 1994r. do dnia 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...) z uwagi na nieprzedłożenie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zgodnej z rodzajem prac, wykazem, działem i pozycją załącznika do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odnosząc się do stanowiska organu rentowego wskazać należy, że powoływana przez organ rentowy okoliczność nie niweczy prawa ubezpieczonego do wnioskowanego świadczenia. Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., (II URN 3/95) stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia

emerytalno–rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Jednocześnie, z uwagi na fakt, iż świadectwo pracy nie jest w postępowaniu sądowym jedynym dopuszczalnym dowodem mogącym potwierdzić pracę w warunkach szczególnych, Sąd przeprowadził inne dostępne dowody, aby ustalić, czy faktycznie w ww. zakładach pracy ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych. Na okoliczność rodzaju czynności realizowanych przez ubezpieczonego złożył zeznania on sam, a także świadkowie L. C., T. W., W. I. (1), G. K., J. Z. oraz M. S.. Ponadto zostały pozyskane oryginały dokumentów z akt osobowych odwołującego ze spornych okresów zatrudnienia i na tej podstawie został ustalony stan faktyczny w sprawie. Przesłuchani w sprawie świadkowie, którzy byli współpracownikami ubezpieczonego potwierdzili jego pracę na stanowisku operatora koparki wskazując, że przez cały ww. okres pracy, odwołujący faktycznie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności właściwe dla stanowiska operatora koparki, a polegające na kopaniu rowów oraz dołów pod studnie telefoniczne oraz transportowaniu odpadów poprodukcyjnych w firmie (...). W związku z tym nie może być wątpliwości co do tego, jakie prace i w jakim charakterze wykonywał w spornym okresie czasu. Analogicznie zaliczeniu przez Sąd podlegał również okres zatrudnienia odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w P., bowiem z załączonych do akt sprawy dokumentów bezsprzecznie wynika, iż odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności betoniarza-zbrojarza.

Konkludując, przeprowadzona przez Sąd Okręgowy analiza zgromadzonych w sprawie dowodów prowadzi do wniosku, że ubezpieczony, będąc zatrudnionym w (...) Spółdzielni (...), w Spółdzielni (...) oraz w Przedsiębiorstwie (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace operatora koparki, a praca ta została wymieniona w Wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w Dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, pod poz. 3 „Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych”. W przypadku ubezpieczonego taki rodzaj pracy, realizowanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, potwierdzili ww. świadkowie, jak również zgromadzone w sprawie dokumenty. Odnosząc się natomiast do okresu zatrudnienia odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w P. to wskazać należy, że w tym czasie odwołujący realizował czynności betoniarza oraz zbrojarza, opisane w Dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, pod poz. 4 „Prace zbrojarskie i betoniarskie”. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostaje fakt członkostwa ubezpieczonego w okresie od dnia 1 maja 1978r. do dnia 11 marca 1981r. w (...) Spółdzielni (...), bowiem niezależnie od powyższego okresu, A. I. (1) legitymuje się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych (od dnia 12 marca 1981r. do dnia 31 maja 1991r. w Spółdzielni (...) w C. – na stanowisku operatora koparki -10 lat, 2 miesiące i 20 dni oraz od dnia 12 stycznia 1994r. do dnia 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku operatora koparki- 4 lata, 11 miesięcy i 20 dni).

W związku z tym Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że odwołanie ubezpieczonego było uzasadnione. A. I. (1) przez okres co najmniej 15 lat pracował w warunkach szczególnych. Warunek, którego dotyczył spór, został więc spełniony i było możliwe przyznanie ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 grudnia 2015r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu A. I. (1) prawo do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych od dnia 1 października 2015r. tj. od miesiąca, w którym został złożony wniosek, o czym orzekł w pkt. 2 sentencji wyroku.

Jednocześnie w pkt. 3 wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, w oparciu o treść art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ustalenie, że odwołujący spełnił warunek wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych wymagało bowiem przeprowadzenia postępowania dowodowego, w tym dopuszczenia dowodu z zeznań świadków oraz przesłuchania odwołującego. Organ rentowy nie ma tych możliwości dowodowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdyż ograniczony jest środkami dowodowymi wymienionymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49).

Zgodnie z art. 118 ust. 1a ww. ustawy w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Działając zaś na podstawie powołanego przepisu, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, powodującej opóźnienie w wypłacie świadczenia, mając na uwadze fakt, że dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie ustaleń, co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, mającego wpływ na jego prawo do wnioskowanego świadczenia (pkt. 3 wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy orzekł w pkt 4 sentencji wyroku w oparciu o treść art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800), zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz odwołującego A. I. (1) kwotę 180 złotych.

SSO Włodzimierz Czechowicz

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)